

Német népszokások, hagyományok I.

Húsvéti hagyományok

Az ünnep német elnevezése, az Ostern szó egy ősi germán istennő, Ostara nevéből származik, kinek ünnepe éppen a tavaszi napéjegyenlőség idejére esett.

Húsvéti tűz – Osterfeuer

Az egyik legismertebb német húsvéti szokás a húsvéti tüzek gyújtása, mely már az ősi germán tavaszünnep egyik fő látványossága is volt. Ma ezzel a tűzzel a keresztények Jézus feltámadását, az örök életet ünneplik, míg mások az élet éltetőjét, a napot köszöntik vele.

Nagyszombaton vagy húsvét vasárnapján fadarabokból magas kupacot építenek a mezőn, a dombtetőn, vagy éppenséggel a templom előtt, majd lángba borítják. Korábban a máglyarakás és -gyújtás csak a férfiak kiváltsága volt, ma már ez egy igazi népiünnepély, melyet talán a gyerekek élveznek a legjobban, mikor a kialvó tűz paraszában krumplit süthetnek. A fakupac tetejére néhol öreg méhkaszt vagy tojásokkal és szalagokkal feldíszített fenyőfát is állítanak, hogy a tüzet, mely az életet szimbolizálja, még jobban felszítsa.

A tűz fényének szerencsehozó szerepet tulajdonítanak, így aki látja, szerencsefiává válik. Sőt azokat a házakat, amelyeket a húsvéti tűz fénye bevilágít, a tűzvészektől és minden betegségtől megóvjá. A tűz átugrása is szerencsét jelent, fiatal szerelmespárok kéz a kézben ugranak át felette, hogy hosszú, szép jövőjük lehessen. A termelő gazdák pedig egy gazdag termés reményében ugnak át a nem veszélytelen tűz lángjai felett. Ám kinek a merész mutatvány nem sikerül, nagy bajt hoz magára, a néphit szerint még abban az évben meghal, hacsak nem kormozza be arcát a tűz hamvával.

Egyes településeken nagy hagyománya van a húsvéti lángoló kereknek (Osterräder) gurításának. Lüdge (Ostwestfalen) és Günsterode (Nordhessen) városában húsvét vasárnapjának estéjén nagy tömeg gyűlik össze, hogy a hatalmas lángoló kerekeket legurítsák a dombról a völgybe.

Egy másik igen szép szokás a húsvéti tűz hordása. St. Peter-ben (Schwarzwald) nagyszombaton, a korai istentisztelet előtt a templomtérre lévő máglyát meggyújtják, majd miután a pap megszentelte a tüzet, meggyújtják vele a húsvéti gyertyát és a hívők bevonulnak a templomba. Míg tart az istentisztelet, fiatal férfiak házról házra járnak a szentelt tűzzel, hogy a háziasszonyok új tüzet szíthassanak otthonukba.

Húsvéti kutak – Osterbrunnen

A forrásból merített húsvéti víz szempanaszok, kiütések és más egyéb betegségek orvoslására is szolgált. Úgy tartotta a néphit, hogy aki húsvét reggelén a patak vizében megmosdik, örökké fiatal marad. Sőt az állatokat is beteretelték reggel a patakba, hogy egészségesek maradjanak. A víz az élet és a termékenység szimbóluma volt, így a tavasz és a termékenység

istennője, Ostara emlékére nagy tiszteletben tartották. A keresztény hit elterjedésével sem csökkentek a húsvéti vízhez kapcsolódó hiedelmek: a víz egész évben megvédte a család tagjait a betegségektől és a szerencsétlenségektől. A vizet nagyszombat éjszakáján húsvét vasárnapjának pirkadatáig meríthették a lányok a kútból szigorú némaságban, nehogy a víz áldó és gyógyító hatása a csend megtörésével elszálljon. Németországban és Svájcban több helyen is szokás az életet adó víz tiszteletére a kutakat és forrásokat ünnepi pompába öltöztetni. Díszként többnyire kifújт egyszínű tojásokat és kötegekbe font papírszalagokat, "Pensala"-t használnak, de gyakran erősítenek a kútvályúra, vagy a kút fölé épített állványokra, illetve koronára girlandokat, fenyőágakat és szép tavaszi virágokat.

Húsvéti tojás – Ostereier

A tojás ősidők óta a termékenység, az élet megújulásának jelképe. Egyes népek úgy tartják, hogy a világ is egy tojásból, egy hatalmas világtojásból származik. Mivel a tojásnak mindig is különleges életerőt tulajdonítottak, a sírok elmaradhatatlan halotti ajándékai voltak, ezzel kívántak elhunyt hozzátartozóik újjászületéséhez természetfeletti erőt útravalóul adni. A tojás kívülről kemény, élettelennek tűnő tárgy, de benne élet rejlik. Mint ahogy a csibe a tojáshéjből, úgy jön ki sírjából a feltámadt Jézus, megtörve a halál hatalmát. A 10. századból való keresztény sírokban is találtak tojásokat, mégpedig pirosakat. Ez bizonyítja, hogy már ezer évvel ezelőtt is festették a tojásokat. Sokáig kizárólag csak pirosat használtak a húsvéti tojások festésére, a piros szín Jézus kiontott vérére szimbolizálta. Úgy háromszáz évvel ezelőtt jelentek meg más színek is a festésben. A zöld tojás festéséhez a spenót, a sárgához a hagyma, a kékhez a mályva, a pirosra a cékla levét használták. Kezdetben a húsvéti tojások egyszínűek voltak, majd egyre népszerűbbé váltak a színes mintákkal és képekkel díszítettek. Ma már számtalan tojásdíszítési technikát ismerünk, így mindenki az ízlésének, kezűgyességének megfelelő tojáscsodával lepheti meg szeretteit.

Húsvéti nyúl – Osterhase

Senki sem tudja pontosan, hogyan keveredett a nyúl húsvéti hagyományaink közé. Korábban, mikor még a germánok különböző istenekben és istennőkben hittek, a nyulat a tavasz istennője, Ostara hírnökeként tartották számon. Mikor a szántóföldeken és a mezőkön nyulak ugrándoztak, és sok-sok kicsi nyuszit hoztak a világra, tudták az emberek, hogy vége a télnek, eljött a tavasz. A nyúl a keresztény hit elterjedése után is megtartotta kiemelkedő szerepét, az igencsak szapora állat az új élet keletkezésének jelképévé vált.

Jó háromszáz évvel ezelőtt vált általánossá a húsvéti tojás ajándékozásának szokása. Szinte ezzel egyidejűleg kezdett el terjedni a tojástojó nyúl legendája is. Kora tavasszal a házak kertjeiben gyakrabban tűnnek fel a nyulak, hogy élelemhez jussanak. Mivel a tyúkok nem tudnak festett- vagy csokoládétojásokat tojni, egyszerűbb volt a gyerekekkel elhitetni, hogy a szerencsehozó tojásokat a kertekbe beszkó húsvéti nyúl tojja. Sőt a hihetőséget az is erősítette, hogy a tojások széthordására a nyúl sokkal inkább alkalmas, hisz ügyesebb és gyorsabb is, mint a tyúk.

A legkorábbi emlék, mely a húsvéti nyúl létezését igazolja 1678-ból, Georg Franck heidelbergi orvosprofesszor egy írásából származik. A 16. századig a húsvéti tojásokat

régióként más-más állatok hozták és rejtették el a kertben. Volt, ahol a róka vagy a kakas, másutt a gólya, a kakukk, a daru vagy a fajdkakas.

Egy másik legenda szerint a nyúl a germán tavaszistennő, Ostara egyik galambját jelképezi, akit az istennő büntetésből nyúllá változtatott. Ezen ismeret függvényében, már nem kérdéses, hogyan tud a nyúl tojást tojni.

Márton nap – November 11.

A német nyelvterületekről ismert Márton napi ünneplések az elmúlt években egyre népszerűbbé váltak hazánkban is. E naphoz kötődő szokások elsősorban a Tours-i Szent Márton legendájához fűződnek.

Márton 317-ben született a pannóniai Savariában, a mai Szombathelyen. Az apja kívánságára a római császár katonája lett. Egy különösen hideg téli estén, mikor a Francia honban fekvő Amiensbe lovagolt, a város kapujában egy félmeztelen koldus kért tőle adományt. Márton nagyon megindította a koldus nyomorúsága, így kardjával kettévágta kabátját, és a felét a koldusnak nyújtotta. Éjszaka álmában megjelent neki Jézus a koldus alakjában. Márton ennek hatására felhagyott a katonai szolgálattal és megkeresztelkedett. Misszionáriusként sok jót tett, nagyon megszerették az emberek: püspökké akarták választani. Ő méltatlannak érezte magát eme hivatásra, így mikor érte jöttek, hogy felszenteljék, elbújt egy libaólban. Azt gondolta, ott sosem találják rá, de a libák hangos gágogásukkal elárulták őt. Mártont 371-ben püspökké szentelték, és haláláig, 398-ig Tours-ban segítette a rászorulókat.

A nép nem felejtette el Mártont, minden évben halálának évfordulóján, november 11-én emléknapot tartottak a tiszteletére: fáklyás felvonulásokat szerveztek és Márton-tüzet gyújtottak.

A lampionos felvonulásokat csak a 19. század elején vezették be egyházi rendeletre, hogy a fény, mely a jó cselekedetet jelképezi, mindenkihez eljusson. Manapság ebben elsősorban a gyerekek vesznek részt, sötétedéskor a maguk készítetté lampionjaikkal járják az utcákat, miközben régi Márton napi dalokat énekelnek. A vonulókat a lován ülő Szent Márton vezeti arra a helyre, ahol a megemlékezésre sor kerül. A helyszín településenként változó: többnyire a piactér, a templomtér vagy esetleg maga a templom ad helyet a rendezvénynek.

A megemlékezés résztvevőinek iskolás gyerekek dalokból, versekből és egy kis jelenetből álló műsorral kedveskednek. A kis jelenet leggyakrabban a köpönyegét megosztó Márton történetét mutatja be, de vannak jelenetek, melyek jelen korunkba ágyazva mutatnak példát az emberbaráti szeretet megnyilvánulására. A műsor befejezéséként meggyújtják a Márton-tüzet, és megajándékozzák a gyerekeket valamiféle finomsággal, például pereccel, Márton-kiflivel, fánkkal, liba alakú kaláccsal, cukorkával, teával, gyerekpunccsal, Márton-musttal. Az egyik legjellegzetesebb Márton napi ajándék a "Weckmann", ami egy édes tésztából készült ember alakú figura mazsola szemekkel és agyagsípval a szájában.

Mivel a Márton nap korábban a karácsonyt megelőző böjti időszak előnapja volt, a megemlékezés után még ma is sok helyen táncos mulatságot csapnak, ahol az asztalról nem hiányozhat a Mártont eláruló libák sültje és az újbor.

Mikulás napi hagyományok

Szent Miklós kultuszát Németországba a 10. században hozták magukkal kereskedők. A középkorban szerepjátékokkal emlékeztek meg a szentről. Kezdetben a kolostori iskolák legifjabb diákja alakította Miklóst. Később ezt a szerepet a felnőttek vették át. Ebből alakult ki aztán a szokás, hogy az ünnepnap előestéjén Szent Miklós házról házra jár, és vizsgáztatja, dicséri, ajándékokkal halmozza el a gyerekeket, vagy éppenséggel megfenyíti, megbünteti őket.

Népszokások, néphagyományok

Ezt az utóbbi feladatot az idő múlásával átvette a Mikulást kísérő alak, akit leggyakrabban Knecht Ruprecht névvel illetnek, de a Schwarzer Peter, Großteufel, Hanstrapp, Pelzmärtl, Hans Muff, Krampus, Klaubauf elnevezések is gyakoriak. Ruprecht egy igazán ijesztő, durva lény: testét bozontos szőr fedi, arcát ördögmaszk takarja, lábán nehéz csizmát visel, kezében virgácsot tart. A néphit szerint a rossz gyerekeket zsákba dugja, és elviszi magával. Igazi érdekesség viszont, hogy egyes régiókban, például Szászországban Ruprecht nem kellemetlen fickóként él a köztudatban, hanem ő maga a karácsonyi ajándékok hozója. A Mikulás és Knecht Ruprecht tulajdonképpen a jó és a rossz hatalmat testesítik meg.

Korábban karácsony helyett Szent Márton napján ajándékozták meg a gyerekeket, majd az ajándékosztást a fiúgyermek számára december 6-ára, Szent Miklós halálának évfordulójára, a lány gyermekek számára pedig december 13-ára, Szent Luca napjára helyezték át. A gyermekek megajándékozásának eredetileg nem sok köze volt a szeretet kifejezéséhez, sokkal inkább a bennük rejlő fiatal életerő tiszteletéhez.

Mikulás napja szép lassacskán kiszorított minden más ajándékozási napot a téli időszakból. Kizárólagos ajándékosztó szerepének a reformáció vetett véget. A 16. században egyházi rendelkezésre az Úr születésének napja, a szenteste vált ajándékozó nappá, és az újszülött kis Jézus lett az ajándékok hozója, Szent Miklós pedig az óta csak kis ajándékokkal lepheti meg a gyerekeket.

Az ajándékok elsősorban az őszi adományai voltak: alma, dió, szelídgesztenye, szárított szilva. Később ezek mellett megjelent a körtés gyümölcskenyér (Kletzenbrot), a fűszeres sütemény (Spekulatius), és a Szent Miklóst ábrázoló édes vagy mézes tésztájú kalácsok. A virgács a középkorban a szófogadatlan gyerekek fenytőeszköze volt, bár egy ősi pogány szokás szerint a vessző ütése szerencsehozó jelként élt. Az alma, sőt a mostanság oly kedves narancs és mandarin is tipikus Mikulás ajándéknak számít, ezek ugyanis azokat az aranygömböket szimbolizálják, melyeket Miklós a legenda szerint három szegény eladó sorban lévő lánynak adott.

A mai németajkú országokban számos Mikulás-szokás él még. Sok helyen rendeznek Mikulás nap estéjén felvonulásokat. Svájcban egy hatalmas, belülről megvilágított püspöksüveget hordanak végig az utcákon fehér ruhákba öltözött fiatalok. Berchtesgarden vidékén a szentet állatmaszkot viselő szalmába burkolt alakok kísérik, nagy zajkeltés közepette. Pelch-ben (Svájc) a kapucnis, szakállas égi követ egy lovas hintóval áll elő, és onnan ajándékozza meg a gyerekeket, majd a sok néző mulattatására egy idősebb fiút a zsákjába dug, aki aztán vigyorogva kukucskál ki belőle.

A gyermekek számára a Mikulás eljövetele még mindig egy különleges élmény. Sok családban szokás, hogy a szent látogatására ünnepi pompába öltöztetik a lakást. A szobák egyik legismertebb Mikulás napi dísz a vázába állított, édességekkel feldíszített virgács, de az ünnepnapra készített mézeskalács-házikó is igen kedvelt dísz.

A német gyerekek az ünnep előestéjén, december 5-én állítják ki az ablakba, vagy az ajtó elé cipőiket, csizmáikat, vagy a mostanság divatba jött zsákokat, kosarakat, tányérokat, hajókat, hogy a jószívű szent azokat ajándékokkal rakja teli. A hosszú, fehér szakállú Mikulás leggyakrabban piros püspökpalástot és mitrát (püspöksüveg) visel. Korábban a piros ruha mellett a kék, a lila, a zöld és az aranyszínű is szokványos volt.

Adventi hagyományok

Az év ünnepei közül a karácsony, illetve az azt megelőző időszak a leggazdagabb hagyományápoló szokásaiban. Németföldön e szokások sok helyi vonatkozást is mutatnak.

Klöpfelesnächten – kopácsolós éjszakák

E szokás a kereszténységet megelőző pogány néphitből ered, miszerint az őszi sötét éjszakákban keringő démonokat és szellemeket meg kell engesztelni. Advent csütörtökjein a gyerekek házról házra járnak, az ablakokon kopogtatnak, és babot, borsót, lencsét szórnak az ablakokra, a házakra. Ezek a hüvelyes termések a germán hit szerint a legfontosabb isteni étkek. Azoknál a házaknál viszont, akiket a gyerekek nem szeretnek, homokszemeket szórnak. A kopogtatáshoz egy kopogtató botot használnak: rendszerint egy üres fémdobozba babot, borsót, lencsét töltenek, és a dobozt egy botra erősítik, hogy a magasban lévő ablakok előtt is tudjanak kopácsolni.

Perchtenlaufen – maszkos járások

Az időjárás viszontagságainak kiszolgáltatott gazdálkodók hosszú időn át féltek a természet isteneitől, a sötétség gonosz szellemeitől. Úgy vélték, a démoni hatalmak ellen csak démoni maszkokba bújva tudnak fellépni. Ennek a rég feledésbe merült természetvallásnak állít emléket e szokás, mely Ausztriában és a dél-német vidékeken igen népszerű. A szörös ördögökre emlékeztető maszkokat december 5-én és a karácsonyt követő időszakban öltik magukra a férfiak és a nők. Csörgőkkel, láncos kereplőkkel nagy zajt keltve vonulnak végig az utcákon és ijesztgetnek, lófarkakkal csapkodnak, hogy elűzzék a rosszat, és egyben sok szerencsét és jó egészséget hozzanak arra, amerre járnak. Egyes településeken szokás a "Perchten" maszkosokat vendégül látni, mert ezzel igen nagy szerencse száll a gazdára. A maszkos alakok egyik fő figurája Perchta asszony, aki azonos a Grimm meséből ismert Holle

anyóval. Ő is bünteti a lustaságot, a túlzott kíváncsiságot, és jutalmazza a szorgalmat, a segítőkészséget.

Herbergssuche – szálláskeresés

Szűz Mária és Szent József szálláskeresésének emlékét ápolja ez a szokás, melyet több helyen igen találóan “Frauentragen”-nek, azaz “asszonyhordás”-nak neveznek. Éneklés és ima kíséretében többnyire gyerekek vagy fiatalok kihoznak a templomból egy Mária szobrot, esetleg képet, és egy családhoz viszik. Ott virágokkal, ágakkal és gyertyákkal díszített asztalra helyezik, majd egy éjszakán át ott őrzik, aztán másnap egy másik család fogadhatja be. Egészen december 23-ig mindig más helyen talál nyitott ajtókra a szűzanya, majd ismét visszakerül a templomban megszokott helyére.

Adventi koncertek

Az adventi és karácsonyi dalokból, zeneművekből összeállított koncertsorozatok a várakozás időszakának elmaradhatatlan részei. Helyszínül többnyire a templomok szolgálnak, de a szabadban tartott zenélések és éneklések hangulata a nagy hideg ellenére is sok hallgatót és báméskodót vonz a nagyobb terekre.

Adventi kávézgatás

Az adventi vasárnapokon gyakran szerveznek a családokban és egyházi vagy világi szerveződésű körökben adventi délutánokat. Finom aprósütemények (Plätzchen), kávé, tea vagy puncs fogyasztása mellett hangulatos beszélgetésekkel mulatják az időt. Gyakran kulturális programokkal is színesítik a rendezvényt: versekkel, dalokkal, kisjelenetekkel kedveskednek a résztvevők egymásnak.

Weihnachtsmarkt – karácsonyi vásár

Az adventi időszak egyik nagy látványossága a karácsonyi vásár, mely már a 16. század óta csalogatja a vásárlókat. Ezt az igen hangulatos vásárt régióként más-más névvel illetik: Weihnachtsmarkt, Christkindlmarkt, Striezelmarkt... A bódék kínálatából szinte sosem hiányoznak a kézzel faragott betlehemes figurák, a fajtátekok, a karácsonyi piramidok, a diótörő figurák (Nussknacker), az ablakokba helyezhető fények (Lichterbogen/Lichterbaum), a pliszírozott ruhába öltöztetett aranyozott angyalkák (Rauschgoldengel), az aszalt szilvából készített emberkék (Zwetschgenmännle) és a mézes sütemények. A tér egészét finom illatok lengik be: sült kolbász, pirított mandula, forralt bor és puncs csábítja a vásárlókat fogyasztásra. A vásártér központi helyén hatalmas karácsonyfát vagy betlehemi jászlat állítanak fel, és itt hallgathatjuk meg az adventi koncertek egy részét is.

Jászolállítás

Németföldön nemcsak a templomokban és az otthonokban szokás az adventi és a karácsonyi időszakban betlehemi jászlat állítani, hanem a nagyobb tereken is. A ma ismert betlehemi jászolképet Assisi szent Ferencnek köszönhetjük. Az ő jászlatában a szent család, a pásztorok és a három királyok mellől nem hiányozhattak az istálló állatai: a marha, a szamár, a bányász és a baromfi. Az Alpok vidékén a figurákat a mai napig kézzel faragják. Bambergben egy jászolépítő iskola is működik.

Adventi koszorú

Az adventi koszorú állítása a meghitt várakozás egyik legszebb és egyben a legfiatalabb szokása is. Egy régi pogány szokás szerint, hogy megvédjék magukat az emberek a tél gonosz démonaitól, már ősidők óta vittek zöld ágakat (fenyő, boróka, fagyöngy) a házakba. Az első adventi koszorút egy hamburgi evangélikus lelkész, Johann Heinrich Wichern készítette 1860-ban az általa alapított árvaházi gyerekek számára. A kör alakú abroncsos "csillárt" fenyőágakkal és 24 gyertyával díszítette fel. Minden nap eggyel több gyertyát gyújtottak meg a koszorún, hogy a növekvő fényvel érzékeltesék a Megváltó születésének közelségét. Az első négygyertyás koszorú 1925-ben jelent meg egy kölni katolikus templomban, majd tíz évvel később már a családok szobáit is ékesítették az egyházak által megszentelt változatok. A gyertyákat advent vasárnaponként gyújtják meg, minden vasárnap eggyel többet. A hagyománytisztelőknél a koszorún lévő gyertyák, szalagok színe három lila és egy rózsaszín. A lila a bűnbánat színe. A rózsaszínű gyertyát advent harmadik vasárnapján, örömvasárnap gyújtják meg, emlékeztetve a hívőket arra, hogy karácsony csodája már közel van. Erre a napra a böjtöt is felfüggesztik, e nap ünnepnek számít. Egy másik igen népszerű koszorúsín a piros arannyal. A piros az életet, az arany a fényt jelképezi. A koszorú zöld színe a termés, a kör alak az örökkévalóság jelképe.

Adventi naptár

A gyerekek számára az adventi várakozás ma már elképzelhetetlen az adventi naptár nélkül. A mai formában használatos kalendárium egy müncheni édesanya találmánya. Kisfia, Gerhard Lang számára készítette az elsőt, hogy gyermeke mindennap tudhassa, hányat kell még aludnia karácsonyig. Egy kartonlapra 24 kis csomagocskát rajzolt, ezekre pedig egy-egy süteményt varrt. Ebből december elsejétől kezdve minden napra jutott a kicsinek egy sütemény a várva-várt ünnepig. Mikor a fiú megnőtt, édesanyja ötletéből vállalkozást indított. Ez az első, akkor még ablaktalan naptár 1906-ban (más források szerint 1904-ben) hagyta el nyomdát. Ez a mű két lapból állt: az egyik színes képeket, a másik versikeket tartalmazott, erre kellett aztán a kivágott képeket ragasztani. A nyitható ablakú naptár 1920-ban, míg a csokoládéval töltött csupán 1958-ban jelent meg a piacon. A boltokban árult kalendáriumok mellett nagyon népszerűek a saját készítésűek is. Különböző formájú, színű és anyagú apró kis zsákocskákba, zsebekbe, dobozokba, házikókba, borítékokba kerülnek a napi kis ajándékok: cukorkák, csokik, mogyorófélék, matricák, puzzlek .... Gyakran tartalmaznak a kis csomagok egy kis karácsonyi hangulatú olvasnivalót is: bibliai idézeteket, vers- és dalszövegeket, meséket, igaz történeteket.

Német népszokások II.

A törökök kiűzése után a XVII. században a megfogyatkozó népesség és munkaerő pótlására nagy számban telepítettek németeket hazánkba. Szigetcsépen 1750 táján telepedtek le az első németek Nürnberg és Württemberg környékéről. A vallásuk római katolikus. Népszokásaik kevésbé maradtak fenn. Íme, néhány közülük:

Újév

Már szilveszter este elmentek a fiúk a lányos házakhoz és énekeltek nekik. Amikor a fiúk az éneket befejezték, a házigazda behívta és megvendégelte őket borral és kolbásszal. Január 1-én a gyerekek minden háznál vidám versekkel, jókívánságokkal köszöntötték az új évet:

“Ich wünsch, ich wünsch

Ich weiss nicht was.

Hinden Ofen huckt ein Hos.

Seid so gut, und gibst mir was.”

Korán reggel a marhapásztor ostorát pattogatva körbejárta a falut. Minden paraszthoz bement, akinek a marhái ő legeltette. Süteményt, sonkát, bort kapott, így egészítették ki a járandóságát. Húsvétkor és pünkösdkor is ezt tette. Újévkor tilos volt szárnyast enni, mert a babona szerint az a gazdaságot visszaveti. Ezért inkább disznót sütöttek ekkor.

Háromkirály napja (január 6. Der Dreikönigstag)

Ezen a napon szentelte meg a pap a vizet és a tömjént. Ekkor a házszentelés alkalmával a házigazda szentelt vizet öntött a szoba négy sarkába.

Gyertyaszentelő (február 2. Maria Lichtmess)

A pap megszentelte a templomban a gyertyákat, amelyeket később vihar vagy rossz idő esetén meggyújtottak, hogy védje az embereket.

Farsang (Fasching)

Három napos bált rendeztek. A harmadik nap délutánján a fiúk a lányos házaknál fánkot kaptak. Ezen a napon, az esti bálon tizenegy óráig játszott a zenekar majd megszólalt a harang, ami a böjt kezdetét jelentette. A fiúk a küszöb alatt elástak egy üveg bort és pénzt, amit csak a következő farsang idején vettek elő (Faschingsbegräbnis).

Virágvasárnap (Palmsonntag)

Minden család barkát vitt a templomba, amit a pap megáldott. Otthon a házigazda egy ág szentelt barkát a padlás gerendái közé fűzött, hogy védje házát tűztől, vihartól, villámtól. A pap néhány barkát elégetett és ezt a hamut használta a következő évben hamvazószerdán.

Nagyhét (Karwoche)

Virágvasárnap után kezdődik. A legszigorúbb böjtnap nagypéntek volt, ekkor nem volt szabad húst enni és zsírral főzni. Háromszor ehetek és egyszer lakhattak jól. Leginkább tojást, túrót, burgonyát ettek. Nagycsütörtökön és nagypénteken “elszálltak a harangok Rómába”, a harangozás helyett kereplőt használtak. A nagyszombati körmenet után sonkát ettek.

Húsvét (Ostern)

Napfelkelte előtt az emberek először a kertben megmosakodtak a harmatban, csak utána beszélhettek egymással. Így amit a kezükkel egész évben megérintettek egészséges lett, vagy a rossz jóra fordult. Azaz: “Was meine Hände das ganze Jahr bestreichen, soll alles heil und gesund werden.” A húsvéthétfői misén a pap megszentelte a gyerekek által vitt sonkát, tojást, kenyeret. A szentelt ételnek különös erőt tulajdonítottak.

Flórián nap (Floriantag)

Ha egy lány a kérőjének kosarat adott, május 4-én egy madárijesztőt kapott a fiúktól (“Tattermann”). Ez azt jelentette: férj helyett madárijesztő jár neki.

Úrnapja (Herrgottstag)

A pap kivitte az oltáriszentséget a földekre, hogy a tavaszi termést a rossz időtől távol tartsa. Reggel a családok négy helyen oltárt állítottak fel, virágokból, levelekből, ágakból és egy szentképből. A mise utáni körmenet alkalmával a pap mind a négy helyen felolvasott egy-egy evangéliumot. A körmeneten elől mentek a gyerekek, utánuk a férfiak, a pap majd az asszonyok.

Aratás ünnepe (Erntefest)

Az aratási bálon a kocsmáros kiválasztott hat fiút, ők pedig magukkal vittek hat lányt. A lányok koszorúval a fejükön körbejárták a falut, a fiúk előttük mentek karonfogva. A hat pár táncával nyitották meg a bált.

Szüret ünnepe

A kocsmáros törzsvendégei választottak maguk közül egy bírónőt és egy bírót. Egy fiú elvitte kocsin a lányokat a bírónő házához, ahol kezdődött a felvonulás. A kocsin a bírónő és a bíró ült, a kocsmáig a lányok gyalog kísérték őket és táncoltak. A fiúk lovon kísérték a felvonulást.

A tánctermet szőlővel, almával, körtével díszítették. A bírónő és a bíró feladata volt, hogy megbüntesse néhány fillérre azokat, akik a gyümölcsből loptak. Manapság a falu aprajánagyja részt vesz e vidám hangulatú népszokás felelevenítésében. A tánccsoportok szekereken, kocsikon körbejárják a falut és több helyszínen is vidám táncokkal ünneplik a szüretet.

Búcsú (Das Kirchweihfest, Kirmes)

A szigetcsépi védőszent Szent Teréz, ezért az október 15-e utáni vasárnap a búcsú ünnepe. Az emberek három napig mulattak. Az első két napon bált tartottak, a harmadik napon pedig a fiúk énekelve járták az utcákat, a házaknál az új borral kínálták őket.

Mindenszentek napja (Allerheiligen)

A fiúk kora reggel egy vesszővel a rokonokhoz, ismerősökhöz mentek, ahol megcsaptak mindenkit kétszer-háromszor, főleg a lányokat, hogy egészségesek és termékenyek legyenek.

“Frisch und gesund

Frisch und gesund

Anders Jahr wieder gesund

Das eng der Hund ned peist,

Das der Wujf nicht verreisst.”

Márton nap – November 11.

A német nyelvterületekről ismert Márton napi ünneplések az elmúlt években egyre népszerűbbé váltak hazánkban is. E naphoz kötődő szokások elsősorban a Tours-i Szent Márton legendájához fűződnek, aki misszionáriusként sok jót tett, nagyon megszerették az emberek: püspökké akarták választani. Ő méltatlannak érezte magát eme hivatásra, így amikor érte jöttek, hogy felszenteljék, elbújt egy liba ólban. Azt gondolta, ott sosem találják rá, de a libák hangos gágogásával elárulták őt. Mártont 371-ben püspökké szentelték, és haláláig segítette a rászorulókat. A nép nem felejtette el Mártont, minden évben halálának

évfordulóján, november 11-én emléknapot tartottak a tiszteletére: fáklyás felvonulásokat szerveztek és Márton-tüzeket gyújtottak.

A lampionos felvonulásokat csak a 19. század elején vezették be egyházi rendeletre, hogy a fény, mely a jó cselekedetet jelképezi, mindenkihez eljusson. Manapság ebben elsősorban Szigetcsépen is a gyerekek vesznek részt, óvodások és iskolások egyaránt. Sötétedéskor a maguk készítette lampionjaikkal járják az utcákat, miközben Márton napi dalokat énekelnek. Az estét vidám hangulatú táncház zárja.

Advent

A karácsony előtti három vasárnapon az iskolások adventi és karácsonyi dalokból, versekből összeállított szabadtéri műsora, a betlehemi jászol és az adventi koszorú állítása a várakozás időszakának elmaradhatatlan része.

Karácsony (Weihnachten)

Az ünnep 24-én kezdődött Betlehemes játékkal (Chirstkindmadl). Ilyenkor a fiatalok házról-házra járva rövid színdarabot mutattak be, így kívántak boldog karácsonyt. Szenteste tizenhárom féle étel került az asztalra: alma, dió, tök, gesztenye, szőlő, szilva, sütemény, fokhagyma, méz, narancs, tökmag, befőtt, mák.

betlehem

A maradékot betették egy fiókba, majd dec. 28-án összekeverték rozssal, búzával, kukoricával és zabbal. Ezt ették a tyúkok. Azt tartották, amelyik tyúk nem eszik belőle, az a tojást a szomszéd fészkébe fogja rakni. A fiúk 28-án korán reggel bottal a kezükben elindultak a rokonokhoz és ismerősökhöz. Minden embert, főleg a lányokat kétszer- háromszor „megütötték” a bottal, hogy egészségesek és termékenyek legyenek. A karácsonyfát szaloncukor helyett színes papírlánccal, dióval, almával, mézeskalács-figurákkal díszítették.

Esküvői szokások

Jellegzetes esküvői ételek voltak: húsleves, savanyú káposzta, malacsült, paprikás csirke, szilvás sütemény.

Az esküvői ebédnél minden fogás tálalása előtt a rövid versikét mondtak. Például:

lakzi

“Ich tritt herein und bring euch

das Rindfleisch mit dem Kren,

gedenket wie die Rose riecht,

die Rose riecht, vergiss mich nicht,

und schämet euch beim Essen nicht! Vivat!”

Forrás: Szigetcsépi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Német népszokások, hagyományok III.

Húsvéti szokások Németországban: hímes tojás és frakkba öltözött lovasok

Link:http://www.budapest.diplo.de/Vertretung/budapest/hu/01__Info/Osterbraeuche.html

A húsvét, amikor minden évben Krisztus feltámadására emlékeznek az emberek, sok német számára az év egyik legfontosabb ünnepe. Egész Németországban sokszínű, évszázadokra visszatekintő hagyományokat ápolva ünnepelek ilyenkor az emberek.

Különösen a gyerekek várják a húsvétot. Húsvét vasárnap a húsvéti nyuszi színesre festett tojásokat rejt el, hogy a kicsik ezeket megkereshessék. Némely tojás akár még édességet vagy játékot is rejthet.

A tojásfestésben a szorbok, a Kelet-Németországban, a lengyel és a cseh határhoz közel élő szláv kisebbség tagjai, a mesterek. Ezt a művészetet még azzal fokozzák, hogy részben finom hímzéssel is díszítik a tojásokat. Ebben a régióban szokás még a húsvéti lovaglás. A településbeli férfiak frakkba öltözve, ünnepi dísszel felöltöztetett lovakkal járnak faluról falura, hogy hirdessék a húsvéti üzenetet. Akár 200 lovasból is állhat egy felvonuló csapat, az utcákat pedig ilyenkor nézők ezrei szegélyezik.

Mit Blumen und bunten Eiern geschmückter Osterbrunnen

A tojás a húsvéti kút központi díszítő eleme is, amelyet főként Németország déli és dél-keleti részén találunk. A falvak lakosai közösen díszítik fel mindig új és pompás mintával festett tojásokkal és virágokkal a kutakat. Húsvétkor kedvelt kirándulóhelyek ezek a kutak, sőt Frankfurt néhány településén szabályszerű turistaattrakcióvá váltak.

Főleg Németország északi területein szokás a húsvéti tűz vagy a húsvéti kerék meggyújtása. Ez utóbbi esetben rőzsével és szalmával kitömött, tölgyfából készült kereket gyújtanak meg és gurítanak le egy közeli lejtőn. Ha jól leér a kerék a lejtő aljára, az jó termést jelent. A húsvéti vízről pedig azt tartják, hogy speciális ereje van, sokáig eláll és különösen széppé teszi a bőrt. Régi hagyomány húsvétkor egy közeli forráshoz elmenni és onnan húsvéti vizet venni. És mint oly sok ünnep, a húsvétnak is megvannak a tipikus ételei, mint a húsvéti kenyér, a nagypénteki hal vagy a húsvét vasárnap bárány.

Német népszokások, hagyományok IV.

Link: <http://netnemet.blogspot.hu/search/label/n%C3%A9met%20szok%C3%A1sok>

Emmausz-járás húsvéthétfőn

Mit csinálnak a németek, amikor mi locsolkodunk?! Vajon mivel telik náluk a húsvéthétfő?

Ők sem unatkoznak, bár ők teljesen más okból kerekednek fel és indulnak útnak...

Emmausgang - Emmausz-járás

Ez a szokás annak a bibliai történetnek állít emléket, amikor Jézus a feltámadása után megjelenik az Emmauszba igyekvő tanítványainak. Ők egészen addig nem ismerik fel, míg meg nem hívják vacsorázni, ahol ugyanúgy megtöri a kenyeret, mint Nagycsütörtökön, az utolsó vacsorán.

Húsvéthétfőn a német családok felkerekednek, és kimennek az ébredező természetbe, sétálnak, túráznak egyet. Előfordul, hogy még ezen az úton is lehetőségük van a gyerekeknek a húsvéti tojásgyűjteményük bővítésére, és hagyományosan a borospincéknél is tartanak a szomjas zarándokok egy kis pihenőt...

Mit esznek a németek a nagyhéten és húsvétkor?

A máig is élő hagyomány szerint a negyven napos nagyböjti időszak utolsó két napján elég kötött a menü.

Nagycsütörtökön (Gründonnerstag) nevéhez híven igyekeznek a németek csupa zöld színűt enni, például spenótot, vagy a képen látható Gründonnertags-Risottot, amelynek a receptjét itt találod.

Zitrone-Dill-Lachs

Nagypénteken (Karfreitag) a szigorú böjti nap miatt a hagyományos étel a hal. Példaképp álljon itt a citromos kapros lazac párolt zöldségekkel és rizzsel...

A nagyszombat (Ostersamstag) az ünnepre való készülődés ideje: ilyenkor sütnék-főznek, hogy másnap ne kelljen ezzel foglalkozni. Ilyenkor készül el az ünnepi fonottkalács is, a Hefezopf. Ez a hagyományos húsvéti sütemény sokféle változatban készülhet, például...

...narancsos, pisztáciás töltelékkel....

...csokoládéval töltve...

Húsvétvasárnap (Ostersonntag) pedig a bárányé a főszerep. Főétel formájában is, de a desszert is bárány Jézusra, mint Isten bárányára emlékezve...

Forrás: <http://nemet-tavoktatas.hupont.hu/80/nemet-nepszokasok-hagyomanyok-i>